

Załącznik do
UCHWAŁY NR VII/66/2019
RADY MIASTA MŁAWA
z dnia 26 marca 2019 r.

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH
AZBEST DLA MIASTA MŁAWA NA LATA 2019 - 2032**

Marzec, 2019 rok

Tytuł opracowania:

**„Program usuwania wyrobów zawierających azbest
dla Miasta Mława na lata 2019 – 2032”**

Opracowała:

mgr inż. Elżbieta Maciejska

Wydział Środowiska Urzędu Miasta Mława

Spis treści

I. Wprowadzenie

1. Wstęp
2. Podstawy formalno-merytoryczne
3. Cel i zadania programu
4. Metodyka opracowania programu

II. Charakterystyka gminy miejskiej Mława

III. Charakterystyka wyrobów zawierających azbest i oddziaływanie na zdrowie człowieka

1. Właściwości, występowanie i zastosowanie azbestu
2. Oddziaływanie azbestu na zdrowie człowieka

IV. Przepisy w zakresie użytkowania i usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest i obowiązki z nich wynikające

V. Zasady bezpiecznego postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest

VI. Ilość i stan wyrobów z azbestem oraz możliwości ich usuwania na terenie Miasta Mława

VII. Ustalenie polityki, celów i zadań

VIII. Plan usuwania azbestu, źródła i możliwości finansowania

1. Plan usuwania wyrobów zawierających azbest
2. Określenie źródeł i możliwości finansowania realizacji programu
3. Źródła finansowania
4. Zakładane warianty dofinansowania programu

IX. Koszty realizacji i określenie zasad finansowania programu

1. Koszty realizacji programu
2. Zasady realizacji finansowania programu

X. Monitoring i aktualizacja programu

XI. Podsumowanie i wnioski

I. WPROWADZENIE

1. Wstęp

Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Województwa Mazowieckiego stanowiący załącznik do Planu Gospodarki Odpadami dla województwa mazowieckiego 2024, przyjęty został uchwałą Nr 3/19 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 23 stycznia 2019 r.

Celem Programu jest całkowite usunięcie i unieszkodliwienie do 2032 r. wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu województwa. Dla jego osiągnięcia Program określa przede wszystkim zakres i harmonogram działań w zakresie usuwania wyrobów z azbestem, a także wyznacza realizatorów odpowiedzialnych za poszczególne zadania. Ponadto, wskazuje możliwe źródła finansowania działań w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest.

Zadania związane z realizacją programu muszą być prowadzone na poziomie centralnym, wojewódzkim i lokalnym. Obowiązkiem samorządu gminnego jest między innymi gromadzenie informacji o ilości, rodzaju i miejscu występowania wyrobów zawierających azbest, inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest, przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania wyrobów zawierających azbest oraz działania edukacyjno-informacyjne mające na celu informowanie o szkodliwości azbestu i bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Uchwałą Nr XXII/237/2008 Rady Miejskiej Mławie z dnia 28 maja 2008r. uchwalony został pierwszy „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Mława na lata 2008-2018”.

Niniejszy Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Mława jest kolejnym. Jego celem jest wprowadzenie zapisów umożliwiających pozyskiwanie środków zewnętrznych przez Miasto Mława na usuwanie wyrobów z azbestem przez osoby fizyczne nie prowadzące działalności gospodarczej. Program dokona również porównania zakresu usuwanych wyrobów na terenie miasta w odniesieniu do programu wojewódzkiego i wymaganego, do całkowitego oczyszczenia miasta z wyrobów z azbestem.

2. Podstawy formalno-merytoryczne

Rezolucją Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 19 czerwca 1997 r. w sprawie wycofania azbestu z gospodarki (M.P. Nr 38, poz. 373) Rada Ministrów została wezwana do opracowania programu zmierzającego do wycofania azbestu i wyrobów zawierających azbest, stosowanych na terytorium Polski, która z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (zmieniona ustawą z 14 grudnia 2012 r. - Dz. U. 2013.21) stanowiły podstawę do opracowania Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski.

Obowiązujący Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 (uchwała nr 122/2009 Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2009 r., zmieniona uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r.) stanowi kontynuację i aktualizację celów i działań poprzedniego programu (przyjętego uchwałą w maju 2002 r.), mianowicie:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- minimalizację negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju,
- likwidację szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Zapisy programu krajowego znajdują odzwierciedlenie na etapie województwa mazowieckiego w ww. Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Województwa Mazowieckiego.

Wejście w życie ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach wprowadziło istotne zmiany w zakresie planowania gospodarki odpadami w kraju. Zniesiony został obowiązek opracowywania gminnych i powiatowych planów gospodarki odpadami, których częścią bywały programy usuwania wyrobów z azbestem. Miasto Mława posiadało program azbestowy jako odrębną dokumentację opracowywaną w związku z realizacją programu krajowego i wojewódzkiego.

3. Cel i zadania programu

Podstawowym celem programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest jest:

- bezpieczne usunięcie z terenu miasta wyrobów zawierających azbest,
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych azbestu dla mieszkańców miasta,
- likwidacja negatywnego oddziaływania wyrobów z azbestem na środowisko w zakładanym czasie realizacji programu, a tym samym spełnienia wymogów ochrony środowiska.

Osiągnięcie założonych celów wymaga podjęcia konkretnych działań i wykonania do roku 2032, tj.:

- opracowania programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta na podstawie wykonanej inwentaryzacji,
- wskazania miejsca składowania odpadów azbestowych,
- prowadzenie ciągłej edukacji i informacji na temat prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- systematyczny monitoring usuwania i właściwego postępowania z odpadami przy współpracy z organami kontrolnymi,
- wytworzenie mechanizmu finansowania usuwania odpadów zawierających azbest z terenu miasta dla określonych podmiotów.

Istotnym elementem programu winno być określenie możliwości oraz źródeł finansowania jego realizacji, przynajmniej w takim stopniu, jaki jest możliwy na dzień opracowywania aktualizacji programu.

4. Metodyka opracowania programu

Podstawowym źródłem informacji dla opracowania niniejszego programu była wykonana w inwentaryzacja w roku 2007 materiałów budowlanych zawierających azbest obejmująca indywidualne gospodarstwa domowe, obiekty oświatowe, wielorodzinne budynki mieszkalne, monitoring ilości usuniętych wyrobów w latach 2008 – 2018 oraz skorzystano z aktualizowanej corocznie bazy azbestowej prowadzonej przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii, która stanowi jedno z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z azbestu na lata 2009-2032.

Tworząc dokument uwzględniono obowiązki i zapisy z:

- „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”,
- zał. Nr 3 do Planu Gospodarki Odpadami dla województwa mazowieckiego 2024

II. CHARAKTERYSTYKA MIASTA MŁAWA

Mława - miasto i gmina miejska usytuowana w północnej części województwa mazowieckiego przy granicy z województwem warmińsko-mazurskim. W aspekcie geograficznym przynależy do północno – wschodniej części makroregionu Nizin

Środkowopolskich, w skład których wchodzi między innymi Wzniesienia Mławskie, na których położona jest Mława.

Graniczy z gminami: Iłowo Osada, Szydłowo, Wiśniewo, Lipowiec Kościelny i Wieczfnia Kościelna.

Położenie miasta Mława

Obszar miasta Mława obejmuje teren 34,86 km², co stanowi 0,1% powierzchni województwa mazowieckiego z liczbą mieszkańców około 30 000. Na jednego mieszkańca przypada 1 130 m² powierzchni, co daje gęstość zaludnienia na poziomie około 890 osób/km².

Mława będąc stolicą powiatu stanowi centrum administracyjne, gospodarcze i kulturalne tego obszaru. Jest też znaczącym ośrodkiem przemysłowym północnego Mazowsza.

Miasto jest ważnym węzłem komunikacji drogowej i kolejowej łączącej Warszawę z północną Polską.

III. CHARAKTERYSTYKA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST I ODDZIAŁYWANIE AZBESTU NA ZDROWIE CZŁOWIEKA

1. Właściwości, występowanie i zastosowanie azbestu

Azbestem nazywa się grupę minerałów włóknistych występujących w skorupie ziemskiej. Wyróżnia się minerały azbestowe z grupy serpentynów (chryzotyl) i amfiboli (krokidolit, amozyt, termolit, aktynolit, antofilit).

Wyróżnia się kilka typów azbestu o różnej szkodliwości dla zdrowia. Spośród których najgroźniejszy dla zdrowia ludzkiego jest tzw. azbest niebieski – krokidolit.

Azbest jest minerałem odpornym na działanie wysokich temperatur (temp. rozkładu i topnienia to około 1500°C), co spowodowało, że znalazł on szerokie zastosowanie jako surowiec niepalny w wielu wyrobach. Azbest wykazuje również właściwości termoizolacyjne i dźwiękochłonne. Jest wytrzymały na rozciąganie i odznacza się wysoką elastycznością. Niektóre jego odmiany są odporne na działanie kwasów, alkaliów i wody morskiej.

Właściwości te spowodowały, że azbest był szeroko stosowany przy produkcji wielu wyrobów przemysłowych, lecz przede wszystkim (co najmniej około 80% zużycia azbestu) do produkcji wyrobów budowlanych. W Polsce azbest wykorzystywano do produkcji następujących grup wyrobów:

- wyroby azbestowo – cementowe [AC] – pokrycia dachowe, rury ciśnieniowe, rury i prostokątne profile stosowane w kanałach wentylacyjnych, płyty i kształtki AC w wymiennikach ciepłych, płyty elektrotechniczne (silniki elektryczne, wyłączniki, instalacje przemysłowe),
- masy torkretowe i tzw. miękkie izolacje ognioochronne,
- wyroby tekstylne z azbestu – sznury i maty,
- specjalne uszczelki przemysłowe, wyłożenia antywibracyjne,
- materiały i wykładziny cierne – sprzęgła i hamulce,
- masy ogniotrwałe, masy formierskie,
- filtry przemysłowe,
- izolacja cieplna.

Wyroby te, ze względu na zawartość azbestu, stosowane spoiwo oraz gęstość objętościową zostały sklasyfikowane na dwie klasy:

- **klasa I** obejmuje wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m³ definiowane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% (do 100%) azbestu. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia. Do tej klasy wyrobów zalicza się:

- wyroby tekstylne z azbestu używane przez pracowników w celach ochronnych,
- koce gaśnicze,
- szczeliwa plecione,
- tektury uszczelkowe m.in. w sprzęcie AGD,
- płytki podłogowe PCV,
- wykładziny i materiały cierne.

Ocena wielkości produkcji wymienionych wyrobów oraz ilości aktualnie użytkowanych jest niemożliwa do przeprowadzenia.

- **klasa II** obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m³ definiowane jako twarde, zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane, a w przypadku mechanicznego uszkodzenia (np. pęknięcia) ma miejsce stosunkowo niewielka emisja azbestu do otoczenia w porównaniu z wyrobami klasy I. Natomiast niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych. Do tej klasy zalicza się:

- płyty azbestowo-cementowe faliste stosowane jako pokrycia dachowe,
- płyty azbestowo-cementowe „karo” stosowane jako pokrycia dachowe,
- płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym,
- rury instalacji kanalizacyjnej i wodociągowej
- przewody kominowe,
- zsypy.

2. Oddziaływanie azbestu na zdrowie człowieka

Azbest był wykorzystywany jako bardzo dobry surowiec do czasu udowodnienia jego szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzi, tj. do połowy lat 80-tych ubiegłego stulecia. Dowiedziono wówczas, że włókna azbestu (o grubości mniejszej niż 3,0 i długości powyżej 5,0 mikrometrów) przedostające się do organizmu człowieka z wdychanym powietrzem są rakotwórcze.

Włókna azbestu

Zgodnie z ustawą z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ze względu na szkodliwość wyrobów azbestowych dla zdrowia ludzi, zakończono od 28 września 1998 r. produkcję płyt azbestowo-cementowych, a od 28 marca 1999 r. obowiązuje zakaz obrotu azbestem i jego wyrobami.

W krajach Unii Europejskiej zakaz wydobycia azbestu oraz produkcji i przetwarzania wyrobów zawierających azbest wprowadzony został Dyrektywą 2003/18/WP Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 marca 2003 roku, natomiast całkowity zakaz stosowania azbestu wprowadzono Dyrektywą 1999/77/WE od 1 stycznia 2005 roku.

Wszystkie rodzaje azbestu są niebezpieczne dla zdrowia ludzi, przy czym właściwości chorobotwórcze włókien zależą od rodzaju azbestu, wymiarów i kształtu włókien, ich stężenia, czasu działania i innych czynników. Najbardziej niebezpieczny dla zdrowia jest azbest krokidolitowy, ze względu na mechanizm rozdrabniania, rozmiary włókien i ich trwałość w warunkach fizjologicznych.

Włókna cienkie i wydłużone mają wysoką aktywność kancerogenną (rakotwórczą).

IV. PRZEPISY W ZAKRESIE UŻYTKOWANIA I USUWANIA AZBESTU ORAZ WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST I OBOWIĄZKI Z NICH WYNIKAJĄCE.

Podstawowym aktem jest ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004, Nr 3, poz.20), którą wprowadzono zakaz produkcji, handlu i stosowania wyrobów zawierających azbest. Ustawą określono termin zakończenia produkcji falistych płyt azbestowo-cementowych dla budownictwa na 28 września 1998 r., a w pół roku później zakaz ich obrotu. Załącznik nr 1 do ustawy jest listą wyrobów zawierających azbest dopuszczonych do produkcji lub wprowadzanych na teren kraju. Wykaz wyrobów z listy jest określany co roku rozporządzeniem Ministra Gospodarki. Ustawa określa też zagadnienia związane z opieką zdrowotną.

Ustawami określającymi kierunki i ogólne zasady odnoszące się do wyrobów i odpadów zawierających azbest są:

- ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2018, poz. 992 ze zm.) określająca zasady postępowania z odpadami, a także m. in. obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym niebezpiecznych,
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2018 poz. 799 ze zm.) – określająca zasady ochrony środowiska i warunki korzystania z jego zasobów (z uwzględnieniem sposobu postępowania z substancjami stanowiącymi szczególne zagrożenie dla środowiska), przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju,

- ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r., poz. 1202 ze zm.), która nakłada obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie robót budowlanych, których realizacja może powodować m. in. pogorszenie warunków zdrowotnych czy stanu środowiska,
- ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2018 r., poz. 1990 ze zm.) ustalająca warunki przewozu odpadów niebezpiecznych,
- ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. z 2018r., poz. 143) regulująca zagadnienia dotyczące substancji i preparatów chemicznych, w tym niebezpiecznych.

Regulacje prawne zawarte są w kilkudziesięciu rozporządzeniach, z których w szczególności wymienić należy:

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2014 r., poz. 1923),
- rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2014 r., Nr 71, poz. 649 ze zmianami),
- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010 r. Nr 162, poz. 1089),
- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r., Nr 8, poz. 31),
- rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r., Nr 216, poz. 1824).

V. ZASADY BEZPIECZNEGO POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST.

Właściciel czy zarządca obiektu lub miejsca zawierającego azbest jest zobowiązany do przeprowadzenia inwentaryzacji i oceny stanu wyrobów zawierających azbest. Pierwsza inwentaryzacja (przeprowadzona w 2004 r.) miała obejmować stan na koniec 2003r.

Informacje należy aktualizować każdego roku, przy czym informacje przedkłada się Marszałkowi Województwa, a osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami przedkładają informację wójtowi, burmistrzowi.

Wyniki inwentaryzacji stanowiąc mają podstawę informacji o rodzaju, ilości i miejscu występowania wyrobów z azbestem z corocznym wykazywaniem zmian w zakresie przeglądu technicznego wyrobów z azbestem, sporządzenia oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania i usuwania tych wyrobów w myśl przytoczonych wcześniej przepisów. Przy czym przedkładanie informacji w części obejmującej sporządzenie oceny stanu z określeniem stopnia pilności usuwania wyrobów nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest zobowiązywało wszystkich posiadaczy wyrobów z azbestem do dokonania pierwszej kontroli w terminie 6 miesięcy od wejścia w życie rozporządzenia, tj. od 29 listopada 2003 r. Zostało ono zmienione rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. (Dz. U. Nr 162, poz. 1089) w zakresie m. innymi nowego wzoru załącznika: „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”. Z określonego w ocenie stopnia pilności wymiany lub naprawy wynika termin ponownej oceny, tzn. wymóg pilnego usunięcia lub zabezpieczenia, bądź dokonania oceny w czasie od 1 roku do lat 5. Sporządzoną (w 2 egzemplarzach) ocenę posiadacze, po przekazaniu 1 egz. właściwemu organowi nadzoru budowlanego mają obowiązek przechowywać przez okres 5 lat. Obowiązek oceny dotyczy prowadzących działalność gospodarczą i przedsiębiorców. Osoby fizyczne przechowują informacje o posiadanych wyrobach przez okres jednego roku, do czasu sporządzenia następnej.

Rozporządzenie to również określa wymagania w zakresie:

- wykorzystywania wyrobów z azbestem,
- wykorzystywania oczyszczania instalacji lub urządzeń zawierających azbest,
- przemieszczania odpadów zawierających azbest,
- oznaczania miejsc, pomieszczeń, instalacji i urządzeń zawierających azbest.

Przystąpienie do zgodnego z prawem usuwania wyrobów z azbestem wiąże się ze spełnieniem określonych prawem warunków, a bezpieczne usuwanie zachowania konkretnych zasad, a mianowicie:

- obowiązek zgłoszenia robót związanych z demontażem wyrobów z azbestem (uzyskania decyzji) przez posiadacza wyrobów właściwemu organowi administracji architektoniczno-budowlanej,
- obowiązek zgłoszenia usuwania wyrobów, przez wykonawcę prac, właściwemu organowi nadzoru budowlanego, okręgowemu inspektorowi pracy, państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu,
- prowadzący prace ma obowiązek oznakowania terenu, jego izolowania od otoczenia czy stosowania odpowiednich środków technicznych i prowadzenia prac w sposób ograniczający do minimum emisję pyłu azbestowego,
- prowadzenie prac z wyrobami zawierającymi azbest przez osoby zapoznane z wymogami bezpieczeństwa i higieny pracy.

VI. ILOŚĆ I STAN WYROBÓW Z AZBESTEM ORAZ MOŻLIWOŚCI ICH USUWANIA NA TERENIE MIASTA.

1. Ilość i stan wyrobów zawierających azbest.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami każdy właściciel, użytkownik czy posiadacz nieruchomości, obiektu, instalacji zawierającej azbest ma obowiązek dokonywania inwentaryzacji i bieżącej aktualizacji wyrobów zawierających azbest.

W latach 2007 -2008 Burmistrz Miasta Mława powołał komisję, której zadaniem była kontrola prywatnych posesji pod kątem m. in. obecności wyrobów zawierających azbest z uwagi na to, że mieszkańcy Mława nie dopełnili powyższego obowiązku – Urząd Miasta Mława na terenie miasta w roku 2007 prowadził akcję „Czysta Mława”, której jednym z celów nadrzędnych była inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest.

W efekcie tych działań obecność wyrobów azbestowych zgłosiło 655 właścicieli co pozwoliło na początku roku 2008 r. zinwentaryzować na terenie miasta Mława wyroby zawierające azbest

Rodzaj zabudowy		Ilość wyrobów zawierających azbest		Stopień pilności
		tony	m ²	
Budynki jednorodzinne i gospodarcze zgłoszone przez osoby fizyczne	Budynki mieszkalne	913,27*	53721,55	-
	Budynki gospodarcze i inne	338,82*	19930,30	-
	Budynki gospodarcze i mieszkalne	68,25*	4015,00	-
	zdemontowane	6,56*	386,00	-
	Brak informacji	244,34*	14373,18	-
	Razem	1571,24*	92426,03	-
Obiekty oświatowe (Zespół Placówek Oświatowych nr 2 w Mławie)		-	1107,20	-
Wielorodzinne budynki mieszkalne zarządzane przez TBS		137,14*	8081,5	II
Obiekty należące do Spółdzielni mieszkaniowej „Zawkrze” w Mławie		8,28*	487,32	II
		tony	m	
Sieć wodociągowa		70,5	7749,5	II

*- przy założeniu, że 1m² płyt azbestowo-cementowych waży 17 kg (oszacowanie własne)

gdzie: II – stopień pilności oznacza ponowną ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania w terminie jednego roku

Na terenie miasta ogółem na obiektach u osób fizycznych znajdowało się 92 426,03 m² płyt azbestowo-cementowych, co stanowiło 1571,24 Mg (przy założeniu, że 1m² płyt azbestowo-cementowych waży 17 kg).

Przedstawione powyżej ilości zinwentaryzowanych wyrobów z azbestem na terenie miasta stanowiły podstawę opracowania:

- programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Mława na lata 2008-2018 przyjętego Uchwałą Nr XXII/237/2008 Rady Miejskiej Mławie w dniu 28 maja 2008r.

W ciągu dziesięciu lat funkcjonowania i monitorowania programu ze zinwentaryzowanej ilości usunięto i unieszkodliwiono ponad **86%** wyrobów z azbestem z terenu miasta będących w posiadaniu osób fizycznych oraz budownictwa komunalnego.

Realizacja programu obejmująca lata 2008-2018 przyczyniła się do usunięcia wyrobów z azbestem z terenu Mława z jednoczesnym monitorowaniem:

Realizacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Mława lata 2008 -2018				
lata	Ilość usuniętych wyrobów z azbestem (Mg)	Koszt realizacji zadania (zł)	Pozyskane środki z WFOŚiGW (zł)	Środki Miasta (zł)
2008	50,250	24 195,38	-----	24 195,38
2009	280,792	199 239,88	150 000,00	49 239,38
2010	184,329	157 632,87	61 000,00	96 632,87
2011	119,379	61 328,34	60 145,74	
2012	88,276	29 478,24	-----	29 478,24
2013	80,103	39 102,15	43 041,10	1 182,60
2014	97,972	38 783,66	13 500,00	25 283,66
2015	94,862	44 259,50	36 841,00	7 385,50
2016	146,85	59 095,78	36 874,00	22 221,78
2017	101,322	37 989,64	31 531,00	6 458,64
2018	105,360	47 724,67	19 813,95	27 910,72
Usunięto:	1 349,495	738 830,11	452 746,79	295 086,32

VII. USTALENIE POLITYKI, CELÓW I ZADAŃ.

Przyjęcie rezolucji w sprawie wycofania azbestu z gospodarki na terenie Polski jest efektem prowadzonej polityki państwa, w tym Polityki Ekologicznej Polski.

Realizując politykę Rada Ministrów RP w 2002 roku przyjęła Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski. Głównym celem polityki realizowanej poprzez przyjęcie programów różnych szczebli od krajowego poprzez wojewódzkie do gminnych jest usunięcie i unieszkodliwienie do 2032 roku wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu kraju.

15 marca 2010 r. Rada Ministrów uchwaliła Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, który określił nowe, niezbędne w tym zakresie zadania.

W programie krajowym, wg posiadanych kompetencji, następujące zadania do realizacji przez samorząd gminny:

- gromadzenie informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa,
- przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami,
- organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest,
- organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystywaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w Programie,
- inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
- współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów, opracowywania programów usuwania wyrobów z azbestem, lokalizacji składowisk oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest,
- współpraca z mediami, organizacjami społecznymi i organami kontrolnymi dotyczących tematyki azbestowej odpowiednio w zakresie posiadanych możliwości i kompetencji.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 jest dokumentem o strategicznym, długookresowym i docelowym działaniu wyznaczającym kierunki polityki. Wskazują na to między innymi zadania określone do realizacji przez samorząd gminny, a dotyczące:

- organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest ,

- współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów, opracowywaniem programów usuwania wyrobów z azbestem, lokalizacji składowisk oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami usuwanie wyrobów zawierających azbest musi być wykonywane przez specjalistyczne firmy zatrudniające wyszkolonych pracowników. Z kolei pomimo zapisu w ustawie o odpadach o dopuszczeniu przetwarzania odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych nie ukazały się przepisy wykonawcze określające warunki przetwarzania odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych.

Narzędziem monitorowania realizacji zadań wynikających z *Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032* jest przygotowana i prowadzona na zlecenie Ministra Gospodarki baza wyrobów i odpadów zawierających azbest umieszczona w na stronie www.bazaazbestowa.pl. W bazie gromadzone są i przetwarzane informacje przedkładane bezpośrednio przez osoby prawne do marszałków województw oraz wprowadzane przez gminy, a obejmujące wyroby z azbestem będące w posiadaniu osób fizycznych. Baza zawiera wykaz opracowanych programów usuwania wyrobów z azbestem (projekty, uchwalone, realizowane), wykaz składowisk odpadów z azbestem z określeniem ich statusu czy firm świadczących usługi w zakresie usuwania azbestu.

Baza danych o wyrobach zawierających azbest i wszystkich innych informacji związanych z problematyką wyrobów i odpadów zawierających azbest jest podstawą wdrożenia Elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej (ESIP). Zakłada się, że wdrożenie ESIP przyczyni się do ujednoczenia systemów monitoringowych i połączenie ich w jeden wspólnie działający system.

Niniejszy program odnosi się do zadań dla gmin zapisanych w harmonogramie programu wojewódzkiego dla Mazowsza.

Zgodnie z harmonogramem realizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa mazowieckiego gminne programy powinny realizować następujące zadania pozainwestycyjne:

- inwentaryzację wyrobów zawierających azbest na szczeblu gminnym według przyjętego jednolitego systemu,
- opracowanie gminnych programów usuwania wyrobów zawierających azbest,
- działania edukacyjno-informacyjne mające na celu informowanie o szkodliwości azbestu i bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, a w zakresie zadań inwestycyjnych: usuwanie wyrobów zawierających azbest.

Miasto Mława dążąc do osiągnięcia celu, jakim jest całkowite usunięcie wyrobów z azbestem z terenu miasta, wykonuje zadania zgodnie z polityką kraju i województwa w tym zakresie.

VIII. PLAN USUWANIA AZBESTU, ŹRÓDŁA I MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA.

1. Plan usuwania wyrobów zawierających azbest.

W ciągu dziesięciu lat realizacji programu usunięto i unieszkodliwiono z obiektów budownictwa jedno - i wielorodzinnego na terenie miasta 1 349,495 Mg płyt azbestowo-cementowych, tj. 86% % zinwentaryzowanej ilości. Dofinansowanie nie obejmowało 100 % usuwanych wyrobów zawierających azbest

Wg przeprowadzonej analizy w bazie wyrobów i odpadów zawierających azbest wg stanu na koniec 2018 r. na terenie Miasta Mława pozostają niżej wymienione ilości wyrobów z azbestem:

Rodzaj zabudowy		Ilość wyrobów zawierających azbest		Stopień pilności
		tony	m ²	
Budynki jednorodzinne i gospodarcze zgłoszone przez osoby fizyczne	Budynki mieszkalne	306,00	18 000,00	-
	Budynki gospodarcze i inne	163,20	9 600,00	-
	Budynki gospodarcze i mieszkalne	25,50	1 500,00	-
	zdemontowane	15,30	900,00	-
	Razem	510,00	30 000,00	-
Wielorodzinne budynki mieszkalne		88,40	5 200,00	II
		tony	m	
Sieć wodociągowa		70,5	7749,5	II

2. Określenie źródeł i możliwości finansowania realizacji programu.

Na usuwanie wyrobów i unieszkodliwianie odpadów z azbestem możliwe jest uzyskanie kredytów, pożyczek, dotacji udzielanych przez różnego rodzaju banki i fundusze wspierające działania proekologiczne (określono je m. innymi w krajowym i wojewódzkim programie). Informacje na temat możliwości i źródeł pozyskania środków są powszechne i łatwo dostępne.

Program wojewódzki wymienia wśród źródeł finansowania na terenie województwa środki:

- własne właściciele obiektów, inwestorów i jednostek samorządu,
- budżetu państwa głównie wsparcie jednostek samorządu w zakresie opracowywania programów usuwania azbestu, materiałów informacyjnoedukacyjnych,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie (pożyczki i dotacje), Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie zapewnia dofinansowanie działań związanych z usuwaniem i unieszkodliwianiem azbestu dla określonych beneficjentów. Programy w tym zakresie przyjmowane są na jeden rok. Alokacja ustalana jest przez Zarząd i ustalana w ogłoszeniu o naborze wniosków. Beneficjentami programów są jednostki samorządu terytorialnego (JST) z podległymi jednostkami, pozostałe osoby prawne i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Osoby fizyczne (w tym wspólnoty mieszkaniowe) nieprowadzące działalności gospodarczej składają wnioski o dofinansowanie za pośrednictwem gminy. Pozostali składają wnioski indywidualnie. Pomoc finansowa może być udzielana w formie pożyczek i dotacji

Do wniosku, składanego przez gminę, o dofinansowanie konieczne jest sporządzanie między innymi wykazu właścicieli, zarządców czy użytkowników obiektów, którzy zamierzają usunąć azbest w danym roku wraz z informacją o powierzchni (ilości), a także stanie wyrobów na obiekcie objętym dofinansowaniem. Wnioskodawca powinien dokonać wyboru wykonawcy zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych. Możliwość pozyskania środków określa szczegółowo Regulamin przeznaczania środków WFOŚiGW w Warszawie na dofinansowanie działań z zakresu usuwania i unieszkodliwiania azbestu na terenie Województwa Mazowieckiego.

3. Zakładany wariant dofinansowania programu.

Program usuwania wyrobów z azbestem zakłada pozyskiwanie środków z WFOŚiGW w Warszawie na jego realizację.

Miasto Mława, w drodze przetargu wyłoni firmę, która będzie posiadała wymagane prawem decyzje na prowadzenie prac związanych z usunięciem i transportem odpadów zawierających azbest oraz przekaże je do unieszkodliwienia. Firma taka wykonywałaby usługi dla wszystkich mieszkańców (wspólnot mieszkaniowych). Za wykonaną usługę (wg ceny ustalonej w przetargu) Urząd pokryje całość kosztów wykonanej usługi. Po spełnieniu wszystkich wymaganych warunków (między innymi ww.) określonych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie istnieje możliwość

uzyskania dofinansowania działań z zakresu usuwania i unieszkodliwiania azbestu w wysokości do 85% kosztów kwalifikowanych (ustalone w roku 2018). Przy usuwaniu azbestu kosztami kwalifikowanymi są koszty obejmujące demontaż, transport i unieszkodliwianie opadów z azbestem. Pokrycie pozostałych 15 % kosztów kwalifikowanych (ustalone w roku 2018) przyjętych przez WFOŚiGW na dany rok należy przewidzieć z budżetu Miasta.

IX. KOSZTY REALIZACJI I OKREŚLENIE ZASAD FINANSOWANIA PROGRAMU.

1. Koszty realizacji programu.

Koszty usuwania, transportu i utylizacji wyrobów zawierających azbest (głównie w pokryciach dachowych) powinni ponosić zarówno właściciele nieruchomości, jak i gminy, ale środki przede wszystkim powinny pochodzić z dotacji czy pożyczek z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, jak i innych źródeł, o ile będą dostępne dla samorządów.

Na całkowite nakłady finansowe związane z gospodarką odpadami azbestowymi składają się koszty jednostkowe związane z:

- demontażem wyrobów zawierających azbest (głównie pokryć dachów),
- transportem odpadów zawierających azbest do miejsc unieszkodliwienia,
- unieszkodliwieniem odpadów z azbestem na składowisku,
- założeniem nowego pokrycia dachowego, którego koszt jest najwyższy i nie może być realizowany w ramach wsparcia z funduszy ochrony środowiska.

Koszty świadczenia usług usuwania azbestu w poprzednich latach były bardzo zróżnicowane, ale w ostatnich latach uległy obniżeniu i stabilizacji. Wg poprzedniego programu ceny kształtowały się w granicy od 15 do 20 zł/m² pokrycia dachowego.

Według obowiązującego Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Województwa Mazowieckiego średni koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest wynosi 16,50 zł/m²

Przyjmując równomierne usuwanie azbestu od 2019 roku w ciągu 14 lat wymagane nakłady wyniosłyby:

- budynki jednorodzinne i gospodarcze zgłoszone przez osoby fizyczne

$$30\ 000\ m^2 \times 16,50 = 495\ 000,00\ zł$$

- wielorodzinne budynki mieszkalne

5 200 m² x 16,50 = 85 000,00 zł

Razem koszt realizacji usuwania wyrobów zawierających azbest w latach 2019 – 2032 wynosi 580 000,00 zł

Przy wyłonieniu firmy świadczącej usługi wg niższych stawek jednostkowych wyżej określone nakłady będą odpowiednio mniejsze.

Zakładając realizację programu głównie przez pozyskanie dotacji ze środków WFOŚiGW koszty zostały określone dla zinventaryzowanych wyrobów z azbestem będących w posiadaniu tylko osób fizycznych (w tym wspólnot mieszkaniowych) i obiektów będących własnością gminy. Dla takich posiadaczy i użytkowników wyrobów z azbestem jest możliwe uzyskanie dotacji przy składaniu wniosków za pośrednictwem gminy.

Z przedstawienia powyższego obliczenia wynika przybliżona roczna kwota na refinansowanie kosztów usuwania wyrobów z azbestem. Oszacowanie stopnia intensywności prac jest niemożliwe do określenia na etapie opracowywania programu.

Miasto Mława na realizację zadania powinno zabezpieczać każdego roku w budżecie środki finansowe przynajmniej dla średniorocznej ilości usuwanych wyrobów z azbestem, tj. w ww. wysokości około 40 tys. zł. Miasto Mława, po zebraniu wniosków i zgłoszeń od osób zamierzających usuwać wyroby złoży wniosek do WFOŚiGW w Warszawie o udzielenie dotacji.

2. Zasady finansowania realizacji programu

W budżecie miasta każdego roku należy zabezpieczyć kwotę w granicach 40 - 50 tys. zł.

Po przeprowadzeniu postępowania, zgodnie z regulaminem udzielania zamówień publicznych, wybrana zostanie firma świadcząca usługi w zakresie usuwania, transportu i przekazywania wytworzonych odpadów z azbestem do miejsca ich unieszkodliwienia. Burmistrz Miasta w oparciu o podpisaną umowę z wyłonionym wykonawcą, po zakończeniu prac, dokona rozliczenia usług.

Szczegółowe zasady i warunki realizacji programu zostaną określone stosownym zarządzeniem Burmistrza Miasta Mława

Osoby chcące uzyskać sfinansowanie prac związanych z demontażem wyrobów zawierających azbest będą musiały poinformować o tym Urząd Miasta na początku roku kalendarzowego (w ogłoszonym przez Urząd Miasta terminie przyjmowania zgłoszeń na każdy rok) w informacjach o wyrobach zawierających azbest (lub opracowanych i ogólnie

dostępnych zgłoszeniach). Istotne będzie określenie przewidywanego terminu usunięcia wyrobu z azbestem, co będzie uwzględniane w opracowywanym harmonogramie rzeczowo-finansowym usuwania wyrobów przy wystąpieniu do WFOŚiGW o dotacje na ten cel.

X. MONITORING I AKTUALIZACJA PROGRAMU

Programy usuwania azbestu obejmują wieloletnie okresy realizacji i z tego względu na przestrzeni lat mogą zmieniać się uwarunkowania prawne i dotyczące sposobów unieszkodliwiania azbestu, kosztów usuwania wyrobów z azbestem czy możliwości pozyskiwania środków na dofinansowanie.

Od czasu realizacji pierwszego programu przewidywane były zmiany w zakresie obowiązujących przepisów dotyczących sposobów unieszkodliwiania np. pracy urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest czy możliwości usuwania wyrobów z azbestem we własnym zakresie, których do tej pory nie wprowadzono.

Wprowadzanie istotnych zmian w zakresie obowiązującego prawa, zakładanie innych uwarunkowań dotyczących finansowania realizacji programu będzie wymagało opracowania aktualizacji programu czy zmian dokumentów związanych z możliwością dofinansowania. Przyjęcie dokumentu będzie umożliwiło prowadzenie systematycznego monitorowania zadań w zakresie osiągnięcia założonego celu, tj. bieżące monitorowanie ilości wyrobów z azbestem:

- pozostających w użytkowaniu,
- usuwanych w każdym roku realizacji programu, współpracę z innymi urzędami w zakresie prowadzenia ogólnopolskiej bazy wyrobów i odpadów zawierających azbest monitorującej realizację zadań Programu Oczyszczania Kraju z wyrobów zawierających azbest

XI. PODSUMOWANIE I WNIOSKI.

Wprowadzenie zakazu stosowania wyrobów zawierających azbest powoduje, że jego ilość wykorzystywana głównie w materiałach budowlanych będzie się zmniejszać. Istotne dla środowiska, a przede wszystkim zdrowia ludzi jest właściwe postępowanie przy usuwaniu wyrobów z azbestem. Prace powinny być wykonywane wyłącznie przez specjalistyczne i uprawnione w tym zakresie jednostki. Całkowite usunięcie wyrobów z azbestem z terytorium Polski powinno nastąpić do końca 2032 roku. Uwzględniając ten okres zakłada się

sukcesywnie usuwanie wyrobów z azbestem. Trudno jest w programie założyć w jakim tempie i ile będzie usuwanych wyrobów z azbestem, szczególnie jeżeli chodzi o posiadaczy osób fizycznych, gdyż wiąże się to z koniecznością ponoszenia wysokich nakładów finansowych na zastąpienie wymienianych materiałów zawierających azbest na bezpieczne dla ludzi i środowiska.

W ciągu dziesięciu lat funkcjonowania i monitorowania programu ze zinventaryzowanej na terenie miasta Mława, ilości usuniętych i unieszkodliwionych 86 % wyrobów z azbestem z obiektów będących w posiadaniu osób fizycznych obiektów oraz budownictwa komunalnego (603 obiekty).

Prowadząc monitoring realizacji programu, a także zbierając informacje do opracowania aktualizacji o ilościach wyrobów z azbestem można jednoznacznie stwierdzić, że pomimo wielu przepisów regulujących tematykę azbestu, akcji informacyjno-edukacyjnej, o różnym zasięgu od krajowego począwszy na lokalnym kończąc, w dalszym ciągu właściciele i posiadacze wyrobów z azbestem nie wywiązują się należycie z obowiązków dotyczących bieżącego składania informacji o posiadanych czy usuniętych wyrobach z azbestem, a podmioty gospodarcze nie dokonują ocen stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Miasto Mława opracowując kolejną edycję programu i wychodząc z propozycją sfinansowania usuwania i unieszkodliwiania wyrobów z azbestem (poprzez pozyskanie środków z funduszy ochrony środowiska z udziałem środków z budżetu miasta) określa warunki dla ich posiadaczy i użytkowników, tj. obowiązku dopełniania wymogów prawa w tym zakresie i systematycznego przedkładania informacji o wyrobach zawierających azbest. Program zakłada prowadzenie usuwania, transportu, unieszkodliwiania wyrobów z azbestem z terenu miasta będących w posiadaniu czy użytkowaniu osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych przez wyłoniony przez Miasto Mława podmiot. Realizacja programu wymagać będzie zabezpieczenia w 100 % środków w budżecie miasta (wg prognoz), które mogą być niewykorzystane na ten cel (przesunięcie środków w budżecie na inny cel) w wysokości uzyskanej corocznie dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie

Niniejszy program usuwania azbestu z terenu Miasta Mława będzie na bieżąco monitorowany poprzez składane informacje o posiadanych i usuwanych wyrobach zawierających azbest i wnioski o udział w realizacji programu na dany rok poprzez zgłoszenie chęci usunięcia wyrobów z azbestem, a aktualizowany w razie potrzeby, w przypadku wystąpienia istotnych zmian.